

APLICATIU
GUIA DOCENT
PROVISIONAL

UAB

Universitat Autònoma
de Barcelona

Guia docent

Titulacions de Grau i de Màster

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Sociologia de l'Empresa
Codi	100482
Crèdits ECTS	6 ECTS
Curs i període en el que s'imparteix	Segon curs; 1er semestre
Horari	<i>(link a la pàgina web del centre o titulació)</i>
Lloc on s'imparteix	<i>Facultat o Escola (l'aula apareixerà als horaris)</i>
Llengües	Català/Castellà
Responsable de l'assignatura	
Nom professor/a	Dra. Pilar Carrasquer Oto
Departament	SOCIOLOGIA
Universitat/Institució	UNIVERSITAT AUTONOMA DE BARCELONA
Despatx	B3-157
Telèfon (*)	93 581 2432
e-mail	pilar.carrasquer@uab.es
Horari de tutories	Dilluns i Dijous 12:30 a 13:30 H

2. Equip docent

Nom professor/a	Dra. Pilar Carrasquer Oto Dr. Ramon de Alòs-Moner
Departament	SOCIOLOGIA
Universitat/Institució	UNIVERSITAT AUTONOMA DE BARCELONA
Despatx	B3-157/ B3-187
Telèfon (*)	93 581 2432/ 93 581 2419
e-mail	pilar.carrasquer@uab.es ramon.deAlos@uab.es
Horari de tutories	Ramon de Alòs: Dilluns i Dijous 16:45 a 17:45H

3.- Prerequisits

Es recomana haver cursat amb èxit l'assignatura Sociologia de Treball i de les Relacions Laborals (primer curs, segon semestre)

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

Es tracta d'un assignatura obligatòria de segon curs, primer semestre. És, per tant, una assignatura bàsica que pretén introduir l'alumnat en l'anàlisi de l'estructura i l'organització de l'empresa, mitjançant els principals enfocaments teòrics, des d'una perspectiva sociològica.

Aquest treball conceptual ha de permetre conèixer i interpretar les transformacions actuals en les empreses i els seus efectes sobre l'organització del treball, les relacions laborals i les polítiques de gestió de la mà d'obra.

Uns objectius que es complementen amb l'adquisició d'habilitats bàsiques pel que fa a la cerca, elaboració i anàlisi de fonts estadístiques oficials lligades a la problemàtica de l'empresa, així com també d'aquelles que propicien el treball en equip i l'autoorganització i responsabilització del treball.

És així que en acabar l'assignatura, l'alumnat serà capaç de:

- Conèixer les distintes aproximacions sociològiques a l'anàlisi de l'empresa.
- Distingir les distintes dimensions, dinàmiques i protagonistes que conformen i intervenen en les empreses.
- Contextualitzar l'activitat empresarial
- Aplicar aquests coneixements a l'anàlisi crítica i rigorosa de les empreses
- Disposar de les eines bàsiques per a intervenir en el camp empresarial (gestió recursos humans i relacions laborals, especialment)
- Fer servir les principals bases de dades i/o fonts estadístiques d'aquest camp
- Disposar de les habilitats bàsiques que permetin un treball autònom i cooperatiu

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència

CE1. *Identificar els fonaments de les principals àrees de relació jurídica i d'organització en l'àmbit del treball*

Resultats d'aprenentatge

CE1.17. Conèixer els conceptes bàsics de l'organització social del treball a l'empresa.
CE1.18. Conèixer els conceptes bàsics lligats als agents socials de les relacions laborals, a l'empresa.

Competència

CE2. *Identificar, analitzar i resoldre els problemes i situacions complexes des d'una perspectiva interdisciplinària*

Resultats d'aprenentatge

CE2.24. Comprendre la problemàtica derivada del conflicte laboral

Competència

CE11. *Contrastar la igualtat entre homes i dones al lloc de treball i solucionar les qüestions derivades de la Llei d'Igualtat*

Resultats d'aprenentatge

CE11.5. Conèixer els Plans d'Igualtat, la conciliació i la sostenibilitat a l'empresa
CE11.6. Comprendre les qualificacions, les competències i la segregació ocupacional

Competència

CE20. *Assessorar a les organitzacions empresarials i sindicals i als seus afiliats*

Resultats d'aprenentatge

CE20.6. Conèixer els conceptes bàsics de la relació entre la societat i l'empresa

Competències

CT1. Treballar de forma autònoma
CT5. Expressar idees o fets de manera clara i persuasiva
CT11. Treballar en equip

6.- Continguts de l'assignatura

El programa consta de 4 grans blocs temàtics:

BLOC 1. INTRODUCCIÓ

Tema 1. Origen i objecte de la sociologia de l'empresa.

L'empresa com a organització i burocràcia. L'empresa com a institució. L'empresa com a sistema. L'empresa i les relacions amb l'entorn.

BLOC 2. PRINCIPALS ENFOCAMENTS TEÒRICS SOBRE L'ORGANITZACIÓ I L'EMPRESA

Tema 2. El model clàssic d'empresa

L'Escola clàssica: l'Organització Científica del Treball (OCT) de Taylor. El *management administrative* de Fayol. El fordisme i l'organització de la producció en massa. La perspectiva burocràtica i l'autoritat.

Tema 3. Les reaccions teòriques al model clàssic

La reacció a l'OCT: l'Escola de Relacions Humanes i el seu paper complementari al Taylorisme. Teories de l'activació i de la motivació. L'Escola de Recursos Humans. L'enfocament sociotècnic. Els models de "democràcia industrial": la participació a l'empresa.

Tema 4. Els debats actuals

Empresa i societat: responsabilitat social de l'empresa. Organització, cultura i gestió de la diversitat. Les polítiques d'igualtat entre homes i dones.

BLOC 3. LES TRANSFORMACIONS DE L'EMPRESA: REORGANITZACIÓ DE LA PRODUCCIÓ, FLEXIBILITAT, QUALIFICACIÓ.

Tema 5. Crisi del taylorisme

La crisi del taylorisme i les seves implicacions sobre l'organització del treball i de l'empresa. Les estratègies empresarials de flexibilitat i el paper de la innovació tecnològica com a factor de canvi. El debat sobre innovació tecnològica i qualificació.

Tema 6. Canvis en l'organització del treball taylorista.

Les noves formes d'organització del treball: el grups de treball. La flexibilitat interna. Polivalència, autonomia i participació.

Tema 7. Canvis en l'organització del procés productiu i models d'empresa

Descentralització productiva i models de xarxes. Especialització flexible: districtes industrials, conglomerats. Microregulació i desenvolupament local. La divisió del treball entre empreses. El "Toyotisme": un nou model d'organització de l'empresa.

BLOC 4. LES TRANSFORMACIONS EN LES RELACIONS LABORALS I EN LA GESTIÓ DELS RECURSOS HUMANS A L'EMPRESA

Tema 8. Els recursos humans i les noves experiències productives

El discurs de la "requalificació" professional. El paper de la formació a l'empresa.

Tema 9. La gestió dels recursos humans i les noves formes d'autoritat a l'empresa

Nous conceptes i noves formes de gestió: implicació i participació vs. integració i subordinació?

Tema 10. Les relacions laborals a l'empresa: canvis i continuïtats

Nous continguts de la negociació col·lectiva. Cap a la individualització de les relacions laborals?

7.- Metodologia docent i activitats formatives

Els objectius del curs s'assoliran a partir de la combinació entre les sessions teòriques de caràcter magistral i mètodes de treball que impliquen la participació activa de l'alumnat. Es pretén estimular l'autoaprenentatge, el treball en equip, el raonament crític, així com l'habilitat per acotar i resoldre problemes que tenen a veure amb la dinàmica laboral a les empreses.

Les **sessions teòriques signifiquen al voltant del 60%** de les hores presencials a l'aula. El **40% restant corresponen a la realització i presentació de pràctiques** a l'aula, al treball de seguiment de les activitats de grup i a la presentació del resultat final dels treballs.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
Dirigides (a l'aula)			
	Exposició professorat	30	CE1.17 CE1.18 CE2.24 CE11.5 CE11.6 CE20
	Seminaris alumnat	9	CE1.17 CE1.18 CE11.6 CE20.6
	Debat	3	CE11 CE20.6 CT5
	Treball en grup	3	CT11
Subtotal	30%	45	
Supervisades (fora de l'aula)			
	Documentació i bibliografia	3,5	CE1.17 CE1.18 CE2.24 CE11.5 CE11.6 CE20
	Lectures orientades	8	CE1.17 CE1.18 CE11.6 CE20.6
	Treball en grup	8	CT11
	Tutories individuals i col·lectives	3	CT1
Subtotal	15%	22,5	
Autònomes (fora de l'aula)			
	Estudi personal	30	CT1 CE1.17 CE1.18 CE2.24 CE11.5 CE11.6 CE20
	Organització i elaboració de materials	15	CT1 CT5 CT11
	Cerca d'informació	20	CT1
	Preparació exàmens	15	CT1 més totes les competències específiques

Subtotal	50%	75	
Avaluació			
Subtotal	5%	7,5	Totes
Total	100%	150	Totes

8.- Avaluació

L'avaluació respon a la modalitat d'**avaluació continuada, individual i de grup**

I) Avaluació de grup

L'avaluació de grup pretén copsar la capacitat de treballar en equip, així com la capacitat de síntesi i d'expressió oral i escrita. Aquesta avaluació consistirà en la realització de **3 seminaris pràctics, un dels quals implicarà la presentació oral a l'aula, i 1 debat final**, en plenari. Representa el **50% de la nota final** (30% textos escrits; 10% presentació oral, 10% debat final).

L'assistència als seminaris i al debat final és obligatòria. No s'acceptaran treballs fora de termini. Els treballs suspesos o no presentats i l'absència a qualsevol dels seminaris suposarà la resta proporcional de la nota en l'avaluació final. Els seminaris i exercicis que no s'hagin lliurat o presentat en el termini previst, o que no hagin estat superats, **no es podran recuperar.**

II) Avaluació Individual

L'avaluació individual pretén copsar el grau d'assoliment dels coneixements analítics i conceptuals per part de l'alumnat, així com la seva capacitat crítica i de raonament. L'avaluació consistirà en una **prova final individual escrita**, d'un màxim de 2 hores de duració.

Aquesta prova final individual significarà el **50% de la nota final de l'assignatura**, però caldrà assolir un **mínim de 4 sobre 10 en aquesta prova per tal d'aprovar l'assignatura.**

III) Sospesos i "no presentats"

L'alumnat que no hagi superat o no s'hagi presentat a la prova escrita individual final, podrà accedir a una prova de recuperació, al final del primer semestre. Aquesta prova també serà individual i escrita, en una data que es farà pública amb suficient antelació.

9- Bibliografia i enllaços web

La bibliografia distingeix entre obres de referència generals i bibliografia específica obligada per a cada tema.

Bibliografia general: obres de referència i manuals

- BONAZZI, G. (1994) *Història del pensament organitzatiu*. Vic: Eumo Editorial.
- CARNOY, M. (2001) *El trabajo flexible en la era de la información*. Madrid: Alianza.
- FERNÁNDEZ RODRÍGUEZ, C. (2007) *Vigilar y organizar. Una introducción a los Critical Management Studies*. Madrid: Edit. Siglo XXI.
- FINKEL, L., (1994) *La organización social del trabajo*. Madrid: Piràmide.
- HARRISON, B. (1997) *La empresa que viene*. Barcelona: Paidós.
- INFESTAS GIL, A. (2001) *Sociología de la Empresa*. Salamanca: Amaru.
- INFESTAS GIL, A; SANAGUSTIN, Mª V. (coords.) (2004) *Hacia una nueva empresa*. Salamanca: Amaru.
- KÖHLER, H-D; MARTÍN, A. (2010) *Manual de la Sociología del trabajo y de las Relaciones laborales*. Madrid: Delta Publicaciones (3a edició).
- MIGUÉLEZ, F. PRIETO, C. (eds.) (1999) *Las relaciones de empleo en España*. Madrid, Siglo XX Ed.
- RITZER, G. (1996) *La McDonalización de la sociedad. Un análisis de la racionalización de la vida cotidiana*. Barcelona: Ariel.
- WATSON, T. (1994) *Trabajo y Sociedad*. Barcelona: Hacer Ed.

Bibliografia específica obligatòria

Tema 1

- BRUNET, I.; BELZUNEGUI, A. (2005): *Teorías sobre la empresa*. Madrid: Pirámide (**pàgs. 83-91, 113-128**).
- INFESTAS GIL, A. (2001) *Sociología de la Empresa*. Salamanca: Amaru. (**Cap. 3, pàgs. 71-96**)
- KÖHLER, H-D; MARTÍN, A. (2010) *Manual de la Sociología del trabajo y de las Relaciones laborales op. cit.* **Capítulo 2: La empresa (pàgs. 33-54)**

Tema 2

- CORIAT, B., (1982) *El taller y el cronómetro. Ensayo sobre el taylorismo, fordismo y la producción en masa*, Madrid, SXXI. **CAP.1 (pàgs. 8 a 22), CAP. 2 (pàgs. 23 a 37) i CAP.3 (pàgs. 38 a 51)**.
- FINKEL, L. (1994) *La organización social del trabajo*, op. cit. **CAP. 3: 3.1/3.3/3.3/3.4 (pàgs. 113 a 137) i Lectura nº 5: Management científico -fragment- (F.W. Taylor) (pàgs. 161-170)**
- KÖHLER, H-D; MARTÍN, A. (2010) *Manual de la Sociología del trabajo y de las Relaciones laborales*. Op. cit. **Capítulo 12: "Paradigmas de la organización social del trabajo" (pp. 405-453). – també útil pel Tema 3.**
- MARGLIN, S. (1977) "Orígenes y funciones de la parcelación del trabajo. ¿Para qué sirven los patronos?", a A. Gorz, *Crítica de la división del trabajo*, Barcelona: Laia. (**pàgs. 45 a 96**)

Tema 3

KÖHLER, H-D; MARTÍN, A. (2010) *Manual de la Sociología del trabajo y de las Relaciones laborales*. Op. cit. **Capítulo 12: “Paradigmas de la organización social del trabajo” (pp. 405-453).**

PRIDA, B., (1988) “Viejas y nuevas formas de organización del trabajo”, a Garmendia i d'altres, *Sociología industrial y de la empresa*. Madrid: Aguilar. (pàgs. 63 a 83)

Tema 4

ARAGÓN, J., ROCHA, F. (2009). Los actores de la responsabilidad social empresarial: el caso español. *Cuadernos de Relaciones Laborales*, Vol. 27, núm. 1, pàgs. 147-167.

CARRASQUER, P. MASSÓ, M., MARTÍN, A. (2007) “Discursos y estrategias en torno a la conciliación de la vida laboral y familiar en la negociación colectiva”, a *Papers : revista de sociología*. nº 83, pàgs. 13-36.

Tema 5

FINKEL L. (1994) *La organización social del trabajo*. Op. cit. **Capítulo 4: (pàgs 249 a 281)**, Lectura nº 9: *Trabajo y capital monopolista -fragment-* (H. Braverman) (pàgs. 285 a 294) i Lectura nº 10: *El debate sobre la descualificación -fragment-* (S. Wood) (pàgs. 295 a 307).

KÖHLER, H-D; MARTÍN, A. (2010) *Manual de la Sociología del trabajo y de las Relaciones laborales*. Op. cit. **Capítulo 11: “Formación y empleo: cualificación y competencia profesional” (pp. 375-401).**

MARTIN, A.- LOPE, A. (1999) “¿Sirve la formación para tener empleo?”, *Papers*, nº 58. pàgs.39-73.

ROLLE, P.: “Asir y utilizar la actividad humana. Calidad del trabajo, cualificación y competencia” a VVAA: *Lo que el trabajo esconde. Materiales para un replanteamiento del análisis sobre el trabajo*. Madrid: Traficantes de Sueños. 2005 (pàgs. 197-208).

VERD, J.M; MASSÓ, M. (2007): “Las competencias y el trabajo invisible en el trabajo administrativo de consultas externas hospitalarias”, a *Papers. Revista de Sociología*, nº 83. (pàgs 169-189)

Tema 6

FERNÁNDEZ STEINKO, A. (2001) “El sabor agridulce de los grupos de trabajo” a *Cuadernos de Relaciones Laborales*, nº 18, pàgs. 257-283 (Recomanable també pels Temes 8 i 9).

GHARRON, E., FREYSSENET, M. (1996) “La “producción reflexiva” en la fábrica Volvo de Uddevalla”, a *Sociología del Trabajo* nº 27, primavera. (pàgs. 103-129).

- veure també bibliografia **tema 3**-.

Tema 7

ALÓS, R. (1999): “Las políticas de desarrollo local en Cataluña”, *Papers*, no. 58 (pàgs. 75-93), disponible a : <http://ddd.uab.es/pub/papers/02102862n58p75.pdf>

BECATTINI, G., “Los distritos industriales y el reciente desarrollo italiano”, a *Sociología del Trabajo*, nº 5, febrero, 1989. (pàgs. 3-17).

BONAZZI, G., “Modelo japonés, toyotismo, producción ligera: algunas cuestiones abiertas”, en rev. *Sociología del Trabajo* nº 18, primavera, 1993. (pàgs. 3-21)

CASTILLO, J.J. (1991) *Reestructuración productiva y organización del trabajo*, a MIGUELEZ-PRIETO (ed.), *Las relaciones laborales en España*, Madrid, SXXI. (pàgs. 23-41)

FINKEL, L. (1994), *La organización social del trabajo*, op. cit. **Lectura nº 6: Nuevos desarrollos en la**

fabricación: el sistema "justo a tiempo" (A. Sayer) (pàgs. 171 a 196).

HARRISON, B. (1997) *La empresa que viene*. Barcelona: Paidós. (pàgs. 101-114/218-222).

LOPE, A.; GIBERT, F.; ORTIZ, D. (2002): *Atajar la precariedad laboral*. Barcelona: Icaria. (pàgs. 127-142).

PRIETO, C., "Globalización económica, relación de empleo y cohesión social", a *Papers*, nº 58 (p.13-37)

Tema 8

MARTÍN, A., LOPE, A. (1993) "Dinámica de las cualificaciones y políticas de recursos humanos", a *Economía y Sociología de la Empresa*, nº 21-22 (pàgs. 115-127).

Tema 9

BOLTANSKI, L.; CHIAPELLO, È.(2002) *El nuevo espíritu del capitalismo*. Madrid: Akal. (pàgs. 140-152) (també útil pel tema 8)

FRÖLICH, D.; GILL, C., KRIEGER, H., "Caminos hacia la participación en la Comunidad Europea", a *Sociología del Trabajo* nº 11, invierno, 1990-1991, (pàgs.3-23).

KRINGS, B-J.; MÓNIZ, A.B.: "¿Competencia o cooperación? Sobre el desarrollo sociocultural de la sociedad de la información" a *Sociología del Trabajo*, nº 44. 2001. Pàgs. 125-143.

PRIETO, C. "Cambios en la gestión de la mano de obra: interpretaciones y crítica", a *Sociología del Trabajo*, nº 16, 1992, (pàgs. 77-101)

Tema 10

LOPE, A.; ALOS, R. (1999) "La acción sindical en la empresa. Entre el desconcierto y la reacción", a MIGUELEZ-PRIETO, *Las relaciones de empleo en España*, op. cit. , (pàgs. 213-235).

10.- Programació de l'assignatura

Pel que fa l'activitat a l'aula, la programació de l'assignatura combina sessions magistrals amb seminaris. El lliurament dels treballs pràctics es durà a terme en la data fixada i no s'acceptaran els treballs fora de termini.
Les indicacions per a la realització dels treballs pràctics estarà disponible al campus virtual.

ACTIVITATS D'APRENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE
Setmana 13-16 / 09/2010 Presentació assignatura/ Tema 1	Classe magistral	aula	Bibliografia	Competències específiques,d'acord temari
Setmana 20- 23 / 09/2010 Tema 2	Classe magistral Composició grups de pràctiques	aula	Bibliografia	Competències específiques,d'acord temari
Setmana 27-30/09/2010 Cont Tema 2/ Tema 3	Classe magistral	aula	Bibliografia	Competències específiques,d'acord temari
Setmana 4- 7/10/2010	Classe magistral Primera pràctica	aula	Bibliografia Dossier Pràctiques	Competències específiques,d'acord temari CT1, CT5, CT11
Setmana 11-14/10/2010 Tema 4	Classe magistral	aula	Bibliografia	Competències específiques,d'acord temari
Setmana 18-21/10/2010 Tema 5	Classe magistral	aula	Bibliografia	Competències específiques,d'acord temari
Setmana 25-28/10/2010 Tema 6	Classe magistral	aula	Bibliografia	Competències específiques,d'acord temari

Setmana 4/11/2010	Classe magistral Segona pràctica	aula	Bibliografia Dossier Pràctiques	Competències específiques,d'acord temari CT1, CT5, CT11
Setmana 8-11/11/2010 Tema 7	Classe magistral	aula	Bibliografia	Competències específiques,d'acord temari
Setmana 15-18/11/2010 Cont. Tema 7	Classe magistral	aula	Bibliografia	Competències específiques,d'acord temari
Setmana 22-25/11/2010 Cont. Tema 7	Classe magistral	aula	Bibliografia	Competències específiques,d'acord temari
Setmana 29/11 – 2/12/2010 Tema 8	Classe magistral Tercera pràctica	aula	Bibliografia Dossier Pràctiques	Competències específiques,d'acord temari CT1, CT5, CT11
Setmana 9/12/2010 Tema 9	Classe magistral	aula	Bibliografia	Competències específiques,d'acord temari
Setmana 13-16/12-2010 Tema 10	Classe magistral	aula	Bibliografia	Competències específiques,d'acord temari
Setmana 20-23/12/2010	Classe magistral Debat final	aula	Bibliografia Dossier Pràctiques	Competències específiques,d'acord temari CT1, CT5, CT11
Gener- Febrer 2011	Avaluacions	aula		Totes

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE
7/10/2010	Primera pràctica <i>Organització i divisió del treball: la configuració del model clàssic d'empresa</i>	aula	Informe escrit + presentació	CE1.17 CE1.18 CE11.6 CE20.6 CT1, CT5, CT11
4/11/2010	Segona pràctica <i>Innovació tecnològica i Noves formes organització del treball (NFOT): la seva relació amb la qualificació i la formació</i>	aula	Informe escrit + presentació	CE1.17 CE1.18 CE11.6 CE20.6 CT1, CT5, CT11
2/12/2010	Tercera pràctica <i>Nous models d'empresa i de gestió de la força de treball: la relació entre empresa i entorn</i>	aula	Informe escrit + presentació	CE1.17 CE1.18 CE11.6 CE20.6 CT1, CT5, CT11
23/12/2010	Debat final	aula	Preguntes debat per escrit	Totes